

Regeneratieve fruitteelt

Tijdens het thematisch uitwisselingsmoment rond regeneratieve fruitteelt op 8 november 2024, kwamen we samen met een 50-tal geïnteresseerde deelnemers. We bezochten drie fruittelers die dit jaar begonnen met groenbemesters en onderzaai. De focus van dit evenement was om de eerste stappen die reeds gezet zijn naar een regeneratieve fruitteelt te schetsen.

De belangrijkste principes van regeneratieve teelt zijn:

- De bodem zo weinig mogelijk verstoren
- De bodem altijd bedekt houden
- Werken met een grote diversiteit aan planten
- Altijd levende wortels hebben
- Bodembioïologie bevorderen

In de akkerbouw worden deze principes al wat vaker toegepast. Bij meerjarige fruitsoorten is het niet evident om hiermee aan de slag te gaan. Er zijn vandaag drie pistes die we kunnen bewandelen:

- Minstens één, maar liever twee jaren werken met groenbemesters alvorens een nieuwe aanplant te doen;
- Inzaaien van grasbanen met soortenrijke gras-kruidenmengsels;
- Inzaaien van de zwartstrook.

Het laatste is echter niet evident en is zeker nog geen advies.

Tijdens deze TUM werden drie bedrijven bezocht die in het voorjaar van 2024 aan de slag zijn gegaan met één van bovenstaande pistes. Er werd niet alleen naar het bovengrondse resultaat gekeken maar vooral ook naar de effecten in de bodem. Door middel van uitgegraven profielblokken en machinaal gegraven profielkuilen, werden parameters voor een levende bodem gemeten en werd het effect van ingezaaide groenbedekkers gevisualiseerd en besproken. Marcel de Jong (Bodem en Groei) gaf hierbij technische ondersteuning. Beworteling, kleurverschillen in de horizonten, voorkomen van regenwormen, aggregaatstructuur, verdichte lagen, aanwezigheid van rhizosheets rond plantenwortels, ... werden bekeken. Rhizosheets kan men enkel terugvinden in een bodem met veel bodemleven waarbij het bodemleven zicht gaat nestelen op de wortels van de planten.

Op een 1ste locatie te Rummen (Boris & Thomas Wouters) werden dit jaar drie verschillende soortenrijke groenbedekkermengsels ingezaaid op een nieuw aan te planten perceel. Hier werden met een Schäffer verschillende profielsteken uitgestoken en besproken door Marcel de Jong (Foto 1). Opvallend hierbij was dat, ondanks de zeer grote hoeveelheid bovengrondse biomassa, de wortelontwikkeling beperkt bleef tot een 20-tal cm diepte. Dit komt waarschijnlijk omdat er toch nog te veel verdichting in de bodem zit en deze best toch gebroken wordt met een diepwoeler.

De mengsels die op dit perceel staan zijn zomermengsels en zullen in de winter afvriezen. Om toch continu actieve planten te hebben moet dit perceel dit najaar nog ingezaaid worden met een wintermix. Om deze wintermix te kunnen zaaien moet de bovengrondse plantenmassa gekneusd worden met een 'crimproller'. Op pcfruit werd recent zo'n machine gebouwd die werd gedemonstreerd (Foto 2). Kneuzen is beter dan maaien of klepelen. Door te kneuzen wordt de plantenmassa gebroken maar niet tot een brij herleid. Bodembioïologie verkiest eerder de gekneusde

massa in plaats van een natte massa. Op termijn zal deze massa verteerd worden door de aanwezige bodembioïologie.

Foto 1 Toelichting van een profielsteek in een soortenrijk groenbedekkersmengsel door Marcel de Jong.

Foto 2 Crimproller voor het kneuzen van de groenbedekkers, ontwikkeld door pcfruit vzw.

Op een 2de locatie te Kortenaak (Kris en Wim Wouters) werd op een nieuw aan te planten perceel in december 2023 een wintermix ingezaaid. Dit werd deze zomer doorgezaaid met een groenbedekkersmengsel na het kneuzen van de granen. Aan de hand van een 4-tal profielkuilen (Foto 3) werd het effect bekeken en vergeleken met een 2-jarige aanplant langs dit perceel. Tussen de verschillende profielkuilen waren er grote verschillen te zien, zelfs met eenzelfde behandeling. In één put was duidelijk te zien dat de beworteling van de groenbemesters dieper ging en dat er ook veel gangen van regenwormen waren. Wat verder in het perceel bleef de beworteling vrij oppervlakkig. Dit was ook het gedeelte van het perceel waar volgens de teler de bomen in het verleden minder sterk groeiden. Op dit gedeelte van het perceel is de bodemkwaliteit na één jaar groenbemesters dus nog zeker niet hersteld.

Foto 3 Marcel de Jong legt vanuit een profielput uit wat de wortels in dit eerste jaar op gang hebben getrokken.

Op een 3de locatie te Loksbergen (Yvan Verhemeldonck & Gerard Kenens; Foto 4) was een nieuwe aanplant peer te zien waarvan de zwartstrook in mei was ingezaaid met klaver en de grasbaan met een soortenrijk gras-kruidenmengsel. Voor het inzaaien van de klaver in de zwartstrook hadden de telers zelf een machine laten bouwen. De opkomst van de klaver was zeer goed en na een paar weken was de zwartstrook volledig dichtgegroeid. De klaver werd ook al vrij hoog zodat deze al tweemaal werd gemaaid. Maar waarvoor gevreesd werd, is ook realiteit geworden: vooral woelmuizen zijn zich in de loop van het seizoen gaan nestelen in de onderbegroeiing. Gevreesd wordt dat deze woelmuizen ook de wortels van de 1-jarige perenbomen gaan afeten waardoor er mogelijks veel boomuitval zal te zien zijn in het voorjaar van 2025. De evolutie van de verdere aantasting in het perceel door woelmuizen zal verder worden opgevolgd.

Het soortenrijk gras-kruidenmengsel geeft na 1 seizoen alvast een mooie grasbaan. Dit mengsel wordt minder gemaaid en zal naast een effect op de bodem zeker ook een effect hebben op het aantrekken van nuttige insecten.

Foto 4 Kruidenrijk grasmengsel in de grasbaan en klaver (net gemaaid) in de boomstrook.

We kunnen besluiten dat:

- Het inzaaien van groenbedekkersmengsels als tussenteelt kan helpen om de kwaliteit van de bodem te herstellen, maar dat één jaar vaak onvoldoende gaat zijn.
- Het inzaaien van soortenrijke gras-kruidentmengsels in de grasbaan mogelijk is een goed alternatief is ter vervanging van de klassieke grasbaan.
- Het inzaaien onder de bomen toch heel wat risico's met zich meebrengt, waarop we vandaag geen pasklaar antwoord hebben.

Afgaand op de digitale evaluatie door de deelnemers, was dit een eerste leerrijke stap in de richting van een betere bodemkwaliteit.

Meer weten?

Heb je interesse om op de hoogte te blijven van activiteiten van B3W? Neem zeker contact op met kris.dhaese@b3w.vlaanderen.be.

Auteur: Kris D'haese, Victoria Nelissen – B3W